

Prof. dr. sc. Jozo ČIZMIĆ,
redoviti profesor u trajnom izboru
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu
jcizmic@pravst.hr

UDK 347.91/.95:341.231.14(497.6)
izvorni znanstveni rad
Rad stigao: 5. travnja 2023.
Rad prihvaćen: 22. svibnja 2023.

MOGUĆI NAČINI UJEDNAČAVANJA SUDSKE PRAKSE U PARNIČNOM POSTUPKU

Sažetak: Pitanje ujednačavanje sudske prakse je problem u svim pravnim sustavima europsko-kontinentalnog prava u kojemu sudska praksa ne predstavlja formalan izvor prava. Ujednačavanje sudske prakse važno je za ostvarivanje pravne sigurnosti, načela zakonitosti i jačanja vladavine prava.

Način na koji će se ujednačavati sudska praksa ovisi o velikom broju različitih čimbenika i njihovog kompleksnog i višesmjernog odnosa. Autor u radu ukazuje na niz poteškoća uspostavljanja ujednačene sudske prakse te predlaže i moguća rješenja za njezino usklađivanje.

Ključne riječi: sudska praksa, ujednačavanje, pravna sigurnost.

1/ Uvod

1.1. **Sudska praksa** predstavlja jednu od komponenti pravnog sistema. Sastoji se od sentenci iz svih pravnih oblasti svih sudova sa daljom razgranatom strukturom na podgrupe i područja. Sudsku praksu sačinjava niz sudskih presuda kojima se pravna norma primjenjuje na isti način. Sudskom praksom kao izvorom prava naziva se donošenje više suglasnih presuda od strane istog suda o istom pravnom pitanju na temelju kojih se ustaljuje obvezujuća pravna norma. Sudska praksa nije izravan, nego neizravan izvor prava. Naime, rješavajući konkretan slučaj, sudac se ne može izravno pozvati niti na koju svoju raniju presudu, niti pak na presudu višeg suda kao na neki propis. Ni pravna shvaćanja usvojena na sjednicama sudskih odjela ili na općim sjednicama Vrhovnog suda ne vezuju sudove odnosno odjele koji nisu sudjelovali u njihovu usvajanju. Sudska odluka nema u nas karakter presedana. Sudskoj praksi ne može se dati ono značenje koje ona ima u zemljama gdje postoji precedentno pravo. Odluke viših sudova formalno ne obvezuju niže sudove, ali stvarno je neizbježno da niži sudovi o njima vode račune iz različitih razloga (psihološki, odgovornost se prenosi na više sudove, čije se stajalište poštuje, i dr.). Odluka višeg suda djeluje na niži sud snagom svoje uvjerljivosti. Razumije se da sudac koji je uvjeren da je viši sud donio ispravnu presudu neće u konkretnom sličnom slučaju donositi drukčiju presudu, pa je utoliko i sudska praksa (engl. *cases*, franc. *jurisprudence*, njem. *Rechtsprechung*) neizravan izvor prava. Čak i u uvjetima iscrpnog reguliranja pisanim pravilima, kreativnoj funkciji sudske prakse ostaje značajna uloga u interpretaciji pravnih pravila. Naročito kad se radi o tekstovima koji zbog svoje nepotpunosti, nedorečenosti, praznina ili nedosljednog tretiranja određenih pitanja nužno iziskuju stvaralački doprinos onih koji ih primjenjuju.¹ Unatoč činjenici što sudska praksa, prema izloženome, ne predstavlja općevažeci izvor prava, odluke sudova u konkretnim predmetima izvor su prava za subjekte na koje se njihova pravomoćnost odnosi.² Sudska odluka djeluje kao izvor prava za same stranke za koje

¹ Vidi TRIVA, S., BELAJEC, V., DIKA, M., Građansko parnično procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 1986., str. 37.

² *Ibid.*, str. 37.